

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/7/2023
Identifikačné číslo spisu:	3214204264
Dátum vydania rozhodnutia:	19.06.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3214204264.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu S., narodeného M. zastúpeného Advokátskym združením JUDr. Jozef Dudzík & JUDr. Kristína Gerová, Topoľčany, Škultétyho 1597/7, proti žalovaným 1/ V., narodeného M. 2/ C.j, narodenej K. zastúpených advokátkou JUDr. Dianou Bereseckou, Nitra, Farská 33, za účasti intervenienta na strane žalovaných Wüstenrot poisťovňa, a.s., IČO: 31383408, Bratislava, Karadžičova 17, o zaplatenie 42.827 eur, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 6C/163/2014, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 25. júna 2020 sp. zn. 17Co/114/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bánovce nad Bebravou (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. marca 2019 č. k. 6C/163/2014-556 výrokom I. žalobe čiastočne vyhovel a žalovaných 1/ a 2/ zaviazal k solidárnemu zaplateniu 19.280,50 eura s príslušenstvom, výrokom II. konanie v časti o zaplatenie 20.327 eur s prísl. zastavil, výrokom III. žalobu vo zvyšku zamietol a výrokom IV. rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Výroky V. a VI. zaväzovali strany sporu k náhrade trov konania štátu v rozsahu 50%.

1.1. Súd prvej inštancie rozhodoval o nároku na náhradu škody na zdraví, spôsobenej žalobcovi v dôsledku zavalenia múrom vo vlastníctve žalovaných, ktorý bol v nevyhovujúcom technickom stave a po drobnom stavebnom zásahu žalobcu sa na neho zrútil. Vec právne posúdil podľa § 415, § 420 ods. 1 a § 441 OZ a vychádzal zo záverov predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu. Konštatoval, že pre vznik škody bolo rovnako významné ako zavinenie žalobcu, tak aj zavinenie žalovaných. Títo ako vlastníci stavby v havarijnom stave neprijali také opatrenia, aby v dôsledku uvedeného stavu nedošlo ku škode a havarijný stav múru bol preto rovnakou príčinou jeho pádu ako zjavne neopatrné konanie žalobcu. Žalovaní si teda nepočínali v súlade s ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, zanedbali svoju prevenčnú povinnosť a riadne sa nestarali o svoje vlastníctvo v dôsledku čoho v spojení aj s neopatrným konaním

žalobcu došlo k pádu múra na žalobcu a tento tým utrpel rozsiahle zranenia a vznikla mu tak škoda na zdraví. Žalobca tiež zanedbal svoju prevenčnú povinnosť a nepočínal si tak, aby ku škode na jeho zdraví nedošlo, keď sa zdržiaval v tesnej blízkosti múra v havarijnom stave, nakloneného smerom k žalobcovi, navyše keď ho spolu so svojím známym začal búrať. Za danej situácie bolo pre vznik škody rovnako významné ako zavinenie žalobcu aj zavinenie žalovaných, a preto za spôsobenú škodu zodpovedajú rovným dielom na jednej strane žalovaní spoločne a nerozdielne a na druhej strane žalobca.

1.2. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 145 ods. 1, 2, § 255, § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) a s prihliadnutím na čiastočné späťvzatie žaloby žalobcom (nie pre správanie sa žalovaných) a čiastočné zamietnutie žaloby v rozsahu 45,02%, vypočítal čistý úspech žalovaných v rozsahu 9,96% (rozdiel medzi úspechom žalovaných 54,98% a úspechom žalobcu 45,02%). Zohľadňujúc tento pomerne malý úspech žalovaných, s prihliadnutím na to, že predmetom konania je nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví, za ktorú rovným dielom zodpovedá tak žalobca ako aj žalovaní, rozhodol súd o náhrade trov konania tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania a rovnako rozhodol súd o náhrade trov konania štátu tak, že polovicu týchto trov je povinný zaplatiť žalobca a polovicu žalovaní.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie žalovaných, ako aj intervenient na strane žalovaných proti vyhovujúcej časti rozsudku, rozsudkom z 25. júna 2020 sp. zn. 17Co/114/2019 rozhodol tak, že:

„I. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, t. j. vo výroku I. p o t v r d z u j e .

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o náhrade trov konania strán sporu, t. j. vo výroku IV. m e n í takto:

Žalobca je povinný nahradiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania v rozsahu 9,96%.

Žalobca je povinný nahradiť intervenientovi na strane žalovaných náhradu trov konania v rozsahu 9,96%.

III. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o povinnosti náhrady trov konania štátu zo strany žalobcu, t. j. vo výroku V. m e n í tak, že žalobca j e p o v i n n ý zaplatiť na účet Okresného súdu Bánovce nad Bebravou náhradu trov štátu v rozsahu 54,98% do troch mesiacov od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým bude rozhodnuté o konkrétnej výške trov po právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o povinnosti náhrady trov konania štátu zo strany žalovaných, t. j. vo výroku VI. m e n í tak, že žalovaní s ú p o v i n n í zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet Okresného súdu Bánovce nad Bebravou náhradu trov štátu v rozsahu 45,02% do troch mesiacov od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým bude rozhodnuté o konkrétnej výške trov po právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Žalovaní 1/, 2/ a intervenient sú povinní nahradiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.“

2.1. Odvolací súd konštatoval, že považuje za správny záver súdu prvej inštancie o vlastníckom práve žalovaných k múru. Súd prvej inštancie k tejto otázke uviedol, že z písomného vyjadrenia žalovanej 2/ a z jej prvej výpovede na pojednávaní vyplývalo, že múr sama považovala za vlastníctvo žalovaných a konanie žalobcu považovala za neoprávnený zásah do ich vlastníctva. Pokiaľ došlo k spochybneniu vlastníckeho práva až následnými tvrdeniami žalovaných, súd prvej inštancie postupoval správne, pokiaľ vychádzal z tvrdení prezentovaných na začiatku sporu, pretože pri neskorších zmenených tvrdeniach je vysoký predpoklad prezentovania skutočností podľa zamýšľaného účelu a nie podľa skutočností. V konaní nebol vykonaný ani navrhnutý ďalší dôkaz, ktorý by vyvrátil prvotné tvrdenia žalovanej 2/ o vlastníctve múru. Takým dôkazom nie je ani technická správa Ing. R., pretože táto sa týka umiestnenia múru vo vzťahu k hranici pozemkov a žalovaní na jej základe tvrdia, že múr sa nenachádza len na ich pozemku. Ako vyplýva z ust. § 120 ods. 2 OZ, stavba nie je súčasťou pozemku, preto ani prípadné umiestnenie stavby na oboch susediacich pozemkoch (ako to tvrdia žalovaní) nemá bez ďalšieho vplyv na vlastnícke právo k stavbe. Z uvedeného dôvodu nebolo pochybením súdu prvej inštancie ani nevykonanie dôkazu technickou správou Ing. R.. Možno teda uzavrieť, že nie je správny názor žalovaných, že vlastníctvo múru iba na strane žalovaných nebolo možné dôvodiť iba z výpovede žalovanej 2/. Výpoveď žalovanej 2/ potvrdila východisko žaloby. Jednalo sa tak o zhodné tvrdenie strán, z ktorého bolo možné vychádzať a na následnú zmenu tvrdení nebol dôvod prihliadať (§ 186 ods. 2

CSP).

2.2. Súd prvej inštancie nepochybil ani pri závere o zlom technickom stave múru. Nie je spochybnené, že k stavebnému zásahu do múru došlo jeho rozoberaním smerom zhora dole v mieste napojenia múru na budovu. Elementárne poznatky postačujú na konštatovanie, že staticky stabilný múr sa nezrúti, keď je rozoberaný zvrchu dole. Ak sa teda múr pri uvedenom spôsobe rozoberania zrútil, nebolo potrebné k správnosti záveru o jeho nevyhovujúcom technickom stave viac dôkazov, ako vykonal súd prvej inštancie. Žalovanými tvrdená skutočnosť, že múr nespadol celý, má vzťah iba k hodnoteniu rozsahu zlého technického stavu múru a nemožno z nej dôvodiť dobrý technický stav. Ten nemožno dôvodzovať ani z toho, že múr mal slúžiť ako oporný bod pre konštrukciu na zateplenie, pretože takto slúžiť nemal. Uvedený záver žalovaných je nepochopením dôvodu, pre ktorý žalobca pre účely zateplenia odpojil múr od stavby domu. Pri zateplení stavby domu nemala vzniknúť medzera medzi domom a múrom (drážka) logicky slúžiť na ukotvenie zateplenia domu ale na vytvorenie priestoru pre zateplňovací materiál inštalovaný na dome.

2.3. K záveru súdu prvej inštancie o primárnej príčine pádu múru, na ktorý odkazujú žalovaní, v odvolaní je potrebné uviesť, že pri zloženej príčine, o ktorú sa tu jedná, je kritérium primárnym/sekundárnym kritériom časovým a nie kritériom miery podielu na spôsobenej škode. Presne v tomto zmysle je potrebné vnímať aj rozhodnutia polície, kde sa uvádzalo, že k pádu múru došlo až na základe manuálneho zásahu poškodeného do konštrukcie múru. V tomto zmysle je potrebné vnímať rovnako aj upovedomenie okresnej prokuratúry, podľa ktorého následky pádu múru boli vyvolané nezodpovedným konaním poškodeného žalobcu. Je nad akúkoľvek pochybnosť, že pád múru nastal v dôsledku toho, že ho žalobca začal rozoberať. Ako však uviedol odvolací súd vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, zavinenie za pád stavby v havarijnom stave nemožno pričítať len žalobcovi, akokoľvek neopatrne si počínajúcemu. Vo všeobecnosti by to vylučovalo zodpovednosť za škodu na strane vlastníkov nezabezpečených stavieb v havarijnom stave, pokiaľ by impulzom pre pád takýchto stavieb bolo počínanie tretej osoby vykazujúce znaky mimoriadnej neopatrnosti. Stavba nie je domček z kariet a jej stav musí byť taký, aby sa pri impulzoch nízkej intenzity nezrútila. Pokiaľ stavba v takomto stave nie je a dôjde k jej zrúteniu majúcemu pôvod aj v havarijnom stave, je zavinenie na strane vlastníka stavby v zásade dané a nanajvýš ho možno znížiť o mieru spoluzavinenia poškodenej tretej osoby. Uvedená zodpovednosť vlastníka stavby v havarijnom stave je daná aj v situácii, keď poškodená tretia osoba (nie teda napr. zmluvný dodávateľ búracích prác) vlastným konaním v bez príslušného povolenia spôsobí pád stavby v havarijnom stave. Výsoko rizikové konanie žalobcu možno stotožniť s konaním osoby so zníženou rozpoznávacou a ovládacou schopnosťou alebo s konaním osoby s nedostatočnou rozumovou vyspelosťou, no táto okolnosť nezbavuje vlastníka stavby v havarijnom stave za jej havarijný stav. Pokiaľ žalovaní tvrdia, že žalobca postupoval v rozpore so základnými zásadami pri vykonávaní búracích prác, toto platí len potiaľ, že vykonával stavebné úpravy na stavbe v havarijnom stave, pretože pri tejto povahe stavby skutočne základné zásady porušil. Vo všeobecnosti, teda pri technicky vyhovujúcej stavbe by však zásady búracích prác neporušil. Ako bolo uvedené, nebolo sporné, že múr bol rozoberaný zhora dole rozobratím jeho pripojenia k budove.

2.4. Dôvodné však bolo odvolanie do výroku o trovách konania strán sporu a trovách konania štátu. Pri pomere úspechu strán sporu konštatovanom súdom prvej inštancie v rozsahu 45,02:54,98 v prospech žalovanej strany, nebol dôvod rozhodnúť o trovách konania, akoby bol úspech strán sporu rovnaký. Odvolací súd preto v časti trov konania napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že uvedený pomer úspechu dôsledne zohľadnil a rozhodol podľa neho o trovách strán sporu i o trovách štátu tak, ako je uvedené vo výroku.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní plne úspešnému žalobcovi, čo do veci samej, priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolatelia k dôvodu podľa § 420 písm. f) uvádzajú, že v predmetnom konaní odvolací súd nevykonával navrhované dokazovanie ohľadne vlastníctva múru a na predložené dôkazy, technickú správu, súd neprihliadol, napriek tomu, že preukazovali neexistenciu vlastníctva múru žalovanými. Súd tak konal napriek skutočnosti, že vyriešenie právnej otázky vlastníctva múru bolo zásadnou skutočnosťou, ktorá

mohla ovplyvniť rozhodnutie súdu. Odvolací súd sa uspokojil s ničím nepreukázaným tvrdením, že žalovaná 2/ sa mala ešte niekedy v roku 2015 vyjadriť k vlastníctvu múru.

3.2. Dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP vidia dovolatelia v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nasledovných právnych otázok:

„1/ Či môže dospieť súd k právnemu záveru ohľadne vlastníckeho práva k stavbe len na základe vyjadrenia právnych laikov bez predloženia právne relevantného dokladu, z ktorého by vyplývalo vlastníctvo konkrétnej osoby?

2/ Akým spôsobom dospeje súd k právnemu záveru ohľadne určenia zavinenia a miery spoluzavinenia zodpovedných osôb, keď nie je možné vykonať jediný objektívny dôkaz na určenie zavinenia a miery spoluzavinenia zodpovedných osôb, a to znalecký posudok?

3/ Či na mieru zavinenia jednotlivých zodpovedných osôb má vplyv i existencia zodpovednosti ďalšej osoby, ktorá nebola účastníkom konania.“

3.3. Dovolatelia navrhujú, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti, zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, a aby rozhodol o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania tak, že žalovaným prizná nárok na náhradu trov konania vo výške 100%.

3.4. Žalovaní podávajú aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na odklad vykonateľnosti je skutočnosť, že žalovaní sú nemajetní a prípadnou exekúciou by mohli byť postihnutí ich príležitostné zárobky. O zlej finančnej situácii svedčí i skutočnosť, že spĺňajú požiadavky na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci. V prípade exekúcie by sa dostali do hmotnej núdze.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dokazovanie, ktoré bolo v tejto veci vykonané oboma súdmi, bolo dostatočné. Pre rozhodnutie o zodpovednosti a miery zavinenia mal súd dostatok dôkazov. Napadnuté rozhodnutie mohli a mali by akceptovať obe strany sporu. Žalobca navrhuje, aby dovolací súd odmietol dovolanie, alternatívne zamietol dovolanie ako nedôvodné a súčasne priznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške 100%.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP, dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa ustanovenia § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019 alebo 2Cdo/91/2021, ktoré prešlo aj testom ústavnosti, vid' IV. ÚS 578/2022 a v ňom odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Sž/165/95).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť, a to z nasledujúcich dôvodov:

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Dovolatelia namietali nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, ako aj nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Najmä poukazovali na to, že odvolací súd nevykonal navrhované dokazovanie ohľadne vlastníctva múru a na technickú správu súd neprihliadol.

13. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľov uvádza, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/2012/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011).

14. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré dovolatelia naznačujú v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012).

14.1. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej

republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

15. Konanie odvolacieho súdu v prejednávanej veci však takéto vady nevykazuje. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, pričom podľa názoru dovolacieho súdu zistené skutkové závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces.

15.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí riadnym spôsobom vyhodnotil, že z písomného vyjadrenia žalovanej 2/ a z jej prvej výpovede na pojednávaní vyplývalo, že múr sama považovala za vlastníctvo žalovaných a konanie žalobcu považovala za neoprávnený zásah do ich vlastníctva. Pokiaľ došlo k spochybneniu vlastníckeho práva až následnými tvrdeniami žalovaných, súd prvej inštancie postupoval správne, pokiaľ vychádzal z tvrdení prezentovaných na začiatku sporu, pretože pri neskorších zmenených tvrdeniach je vysoký predpoklad prezentovania skutočností podľa zamýšľaného účelu a nie podľa skutočnosti. V konaní nebol vykonaný ani navrhnutý ďalší dôkaz, ktorý by vyvrátil prvotné tvrdenia žalovanej 2/ o vlastníctve múru. Takým dôkazom nie je ani technická správa Ing. R., pretože táto sa týka umiestnenia múru vo vzťahu k hranici pozemkov a žalovaní na jej základe tvrdia, že múr sa nenachádza len na ich pozemku. Ako vyplýva z ust. § 120 ods. 2 OZ, stavba nie je súčasťou pozemku, preto ani prípadné umiestnenie stavby na oboch susediacich pozemkoch (ako to tvrdia žalovaní) nemá bez ďalšieho vplyv na vlastnícke právo k stavbe. Z uvedeného dôvodu nebolo pochybením súdu prvej inštancie ani nevykonanie dôkazu technickou správou X.. R.. Odvolací súd uzavrel, že nie je správny názor žalovaných, že vlastníctvo múru iba na strane žalovaných nebolo možné dovodiť iba z výpovede žalovanej 2/. Výpoveď žalovanej 2/ potvrdila východisko žaloby. Jednalo sa tak o zhodné tvrdenie strán, z ktorého bolo možné vychádzať a na následnú zmenu tvrdení nebol dôvod prihliadať (§ 186 ods. 2 CSP).

15.2. Odvolací súd tiež konštatoval, že „súd prvej inštancie nepochybil ani pri závere o zlom technickom stave múru. Nie je spochybnené že k stavebnému zásahu do múru došlo jeho rozoberaním smerom zhora dole v mieste napojenia múru na budovu. Elementárne poznatky postačujú na konštatovanie, že staticky stabilný múr sa nezrúti, keď je rozoberaný zvrchu dole.“

16. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu podrobne uvádza skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, teda takýto postup je v súlade s § 220 ods. 2 CSP.

17. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

18. To, že dovolatelia so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasili a nestotožnili sa s nimi, nemôže samo osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd v konaní nepostupoval spôsobom, ktorý by bol v rozpore s kogentnými procesnými ustanoveniami, a ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietajú nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jeho procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovaných v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c)

CSP.

20. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

22. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

24. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, nevymedzí právnu otázku, ktorá v dovolacom konaní ešte nebola vyriešená, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku, a ktoré rozhodnutia mal dovolateľ na mysli. V opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom predpokladaný cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný svojvoľný dovolací prieskum priečiaci sa nielen, vo všeobecnosti, novej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale konkrétne aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 3Cdo/6/2017).

25. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne. Najvyšší súd uvádza tiež to, že pokiaľ dovolateľ namieta nesprávnosť alebo nepodloženosť niektorých skutkových záverov súdov, neprípustne tým predkladá na dovolací prieskum skutkové, nie právne otázky. Dovolací súd je pritom viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

26. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku

procesnoprávnu, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

27. Dovolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ústavný súd) zo 14. apríla 2022 sp. zn. I. ÚS 215/2022-15, ktorý uviedol, že:... „k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku, ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala, a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020).“

28. Vo svetle hore uvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľmi.

29. Dovolatelia ako právne otázky vo svojom dovolaní uviedli:

„1/ Či môže dospieť súd k právnomu záveru ohľadne vlastníckeho práva k stavbe len na základe vyjadrenia právnych laikov bez predloženia právne relevantného dokladu, z ktorého by vyplývalo vlastníctvo konkrétnej osoby?

2/ Akým spôsobom dospeje súd k právnomu záveru ohľadne určenia zavinenia a miery spoluzavinenia zodpovedných osôb, keď nie je možné vykonať jediný objektívny dôkaz na určenie zavinenia a miery spoluzavinenia zodpovedných osôb, a to znalecký posudok?

3/ Či na mieru zavinenia jednotlivých zodpovedných osôb má vplyv i existencia zodpovednosti ďalšej osoby, ktorá nebola účastníkom konania.“

30. Z námietok dovolateľov vyplýva, že v danom prípade ide o otázky skutkové. Dovolatelia preto nesprávne právne posúdenie vecí odôvodňujú spochybnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že tieto v dovolaní nastolené otázky, ktoré majú skutkovú (nie právnu) povahu, nemôžu byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nemôžu viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovaných v zmysle tohto ustanovenia.

30.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

31. Dovolací súd zastáva názor, že zistenie skutkového stavu pri určovaní vlastníckeho práva, určenia zavinenia a miery spoluzavinenia, ako aj zistenie čo má mať vplyv na zistenie miery zavinenia jednotlivých zodpovedných osôb, sú otázkami skutkovými a ich riešenie jednoznačne vychádza zo skutkových zistení zodpovedajúcich tomu-ktorému prípadu. Zodpovedanie predmetných otázok je

výsledkom vykonaného dokazovania v danom spore. Odvolací súd dospel k záveru, že výpoveď žalovanej 2/ potvrdila východisko žaloby. Jednalo sa tak o zhodné tvrdenie strán, z ktorého bolo možné vychádzať a na následnú zmenu tvrdení nebol dôvod prihliadať (§ 186 ods. 2 CSP).

31.1. Odvolací súd tiež vyhodnotil, že „Stavba nie je domček z kariet a jej stav musí byť taký, aby sa pri impulzoch nízkej intenzity nezrútila. Pokiaľ stavba v takomto stave nie je a dôjde k jej zrúteniu majúcemu pôvod aj v havarijnom stave, je zavinenie na strane vlastníka stavby v zásade dané a nanajvýš ho možno znížiť o mieru spoluzavinenia poškodenej tretej osoby. Uvedená zodpovednosť vlastníka stavby v havarijnom stave je daná aj v situácii keď poškodená tretia osoba (nie teda napr. zmluvný dodávateľ búracích prác) vlastným konaním v bez príslušného povolenia spôsobí pád stavby v havarijnom stave. Vysoko rizikové konanie žalobcu možno stotožniť s konaním osoby so zníženou rozpoznávacou a ovládacou schopnosťou alebo s konaním osoby s nedostatočnou rozumovou vyspelosťou, no táto okolnosť nezbavuje vlastníka stavby v havarijnom stave za jej havarijný stav. Pokiaľ žalovaní tvrdia, že žalobca postupoval v rozpore so základnými zásadami pri vykonávaní búracích prác, toto platí len potiaľ, že vykonával stavebné úpravy na stavbe v havarijnom stave, pretože pri tejto povahe stavby skutočne základné zásady porušil. Vo všeobecnosti, teda pri technicky vyhovujúcej stavbe by však zásady búracích prác neporušil.“ Tým, že dovolatelia sa nestotožňujú so závermi odvolacieho súdu, ktorý odobril postup súdu prvej inštancie, v podstate spochybňujú jeho skutkové závery.

31.2. Uvedené odôvodnenie dovolania podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a samotná polemika dovolateľov s rozhodnutím odvolacieho súdu však nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. K tomu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri právnom posúdení veci však rieši právne otázky, nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok. Preto námietky dovolateľov týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou odvolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

32. Dovolatelia ako už bolo uvedené vyššie, konkrétne nevymedzili právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, nakoľko išlo o otázky skutkové. Takáto otázka nemôže byť relevantná ani z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovaných v zmysle tohto ustanovenia.

33. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľmi podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie žalovaných v danej časti odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP.

34. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľmi formulovaná otázka nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rovnako dovolatelia neopodstatnene namietajú nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovaných ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

35. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.